

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG.

AZ „ELSŐ SZEKELY HÁZI-IPARI ORSZÁGOS SZÖVETKEZET“ ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Majelen hetenkint kétszer: osztorfővén és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyetli tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Helyközi telefon 15. sz. egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
B E T E G H P A L
 LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szög 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyílt-tár sora 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. szám

„Székely bánja . . .“

Nagy időket él az embervilág a mi századunkban. Igen, mert a mi megszült a 18-ik században a francia forradalom, mit nagyra növelt a 19-ik század minden európai államában: a *nemzeti eszme* veszendőben.

Napjainkban tehát elengedhetetlen kötelessége minden életre való nemzetnek, biztosítani a maga számára mindazt, a mit lehet. Biztosítani: míg az egymással tülekedő nemzetközi világhatalmak valamelyike győkelestől ki nem tépi a lelkekből a nemzeti eszmét . . .

Meg kell ennél fogva a székely nemzetnek is tennie létérdekei szempontjából minden lehetőt. Különböznél előbb-utóbb: *székely bánja* . . .

A ma élő nemzedéknek nem szabad mulasztással terhelnie emlékét az utókor előtt. Ugyanazért: „Talpra“ székely! Talpra, mert a ma uralkodó politikai irányzatnak, ha hűtlen nem akar lenni nevéhez és magamagához: *kell*, hogy kedvezzen a székelység érdekeinek. *Kell*: mert a magyar nemzetnek élő alkatrésze a székely nemzet is, mely mint ilyen mindent várhat és mindent követelhet, a mi csak várható és követelhető.

És itt előtérben áll: a *székely vasutak* kérdése. Hogy mily óriási jelentősége és hordereje van a vasutaknak ugy gazdasági, mint kulturális tekintetben: azt senkinek magyarázgatni nem kell ma. Mindenki érzi és érti, hogy a vasutaknak az a rendeltetése az államtestekben, mi a véredényeknek az emberi szervezetben! Hol vasut nincs: ott a civilizációnak megfelelő élet sincs.

Nincs így megfelelő élete a székelységnek se. Nincs, mert lakóföldjének központjai: Marosvásárhely, Székelyudvarhely, Sepsiszentgyörgy, Csíkszereda, Kézdivásárhely *nincsenek megfelelő vasutakkal összekötve*. Vasuton 2—3—4-szerte nagyobb és költségesebb utat kell megtenni, mint a hogy azt a természetes tekvés előírja.

S hogy megszűnjék ez a természetellenes és türethetetlen állapot, ki kell építeni a vasutat Székelyudvarhely—Marosvásárhely, Székelyudvarhely—Csíkszereda és Székelyudvarhely—Sepsiszentgyörgy között. *Ki kell építeni állami költségen!*

Ki kell építeni. S nemcsak azért, mert a „legnagyobb magyar“ belátta már ennek szükségességét; nemcsak azért, mert

a székelységnek nemzeti, gazdasági és művelődési érdekei ezt kívánják, hanem azért is, mert ez: a *nemzeti államnak ugyszólván becsületbeli kötelessége! Nemcsak becsületbeli kötelessége, de létérdeke is.*

Hiszen, ha a nemzeti állam összekötötte államvasutal Brassót, Segesvárt, Medgyest, Nagyszeben, Balázsfalvát, ez idegen nemzetiségi központokat: becsület az, hogy a nemzetfenntartó fajjal azonos székely központokat az államvasut megtagadása révén elvágja egymástól? Szerintem soha. Aztán meg ki ne tudná, hogy Magyarország csak az esetben állhatja meg versenyt a kulturállamokkal, ha *iparban* is erőssé, hatalmassá lesz? Ha nyersterményeit nem Ausztria, hanem maga dolgozza fel! Ha ellátja maga magát iparcikkkel! Nemcsak magát, hanem: *keletet* is! Mert csak erre van természetes útja a magyar iparnak. Kelet kapuja pedig a Feketetengerre: a székelylakta hely, Magyarbodzán át. Így létérdeke a magyar államnak a székely vasut.

Aztán: nem hajánál fogva előráncigált kérdés ez most. Ellenkezőleg: a *küszöbön álló politikában* benne van. Hiszen most készül a kormány megkötni Romániával a kereskedelmi szerződést. Meg is kell tennie ez évben.

És ha meg kell tennie: szóljon bele a törvényhozás. Az új kereskedelmi szerződésben kösse ki Romániával, hogy maga is elősegíti a sepsiszentgyörgy—(Bodzán át)—konstáncai vasut kiépítését a Fekete tengerre. Ez a dolgnak egyik előtérben álló ága. A másik meg az, hogy ugyancsak napi kérdés az 1910-i költségvetésnek tvényhozásimegállapítása. Itt követelni kell a *székely vasutak államköltségen való kiépítésének becikkelyezését.*

De ki követelje? A székely képviselők. *Pártkülönbség nélkül.* Most ők vannak hivatva helyettesíteni a régi székely nemzetgyűléseket. Aztán nem is haladnak ez irányban töretlen csapáson. Hisz még a múlt év végén felírt Udvarhelyvármegye törvényhatósága e tárgyban a kormányhoz. Hisszük: az akkori kormány is mellette volt; a mostani is mellette kell legyen.

De a székely képviselőknek, meg aztán minden egyes székelynek, mint egy testnek kell kiállania a *gátra*!! Különböznél a mi elmarad: *székely bánja* . . .

Osia Kálmán.

Hat egyetem Magyarországon.

A kormányhoz közel álló körből az a hír került a sajtóba, hogy a kormány a legnagyobb komolysággal foglalkozik hat új egyetem felállításával. A kormány félhivatalosának a „Budapesti Tudósító“-nak közlése szerint Demeczky Mihály dr, a kormány megbízásából készítette a tervezetet.

Nohát ez ellen a terv ellen az egész magyar sajtónak egyhangulag tiltakoznia kell. Sajnos, szegény országunk kulturája jelenleg nem áll olyan fokon, hogy tudományismeret csak hat egyetem lenne képes csillapítani, még kevésbé rendelkezünk azokkal az anyagi eszközökkel, hogy hat egyetemet tudjunk modernül felszerelni és megfelelő tanári karral ellátni.

Az egész tervet nem lehet másnak minősíteni, mint *nagyzási hóbortnak*. E minősítést megerősíti az a tény, hogy a terv Demeczky Mihály dr urtól származik. Jellemzésére legyen elég annyi, hogy ő az az ur, a ki mint egy internátussal egybekötött főgimnázium igazgatója „kormányzó-nak“ (!?) címezte magát! — Demeczky kormányzó ur, mint Kossuth Lajos kormányzó utóda!

Nagyon furcsa színben tűnik fel a kormány. Soha szóba nem kerülhet az egyetem ügye, hogy egyszerre fájó könnyeket ne hullassanak az egyetemi hallgatóság aránytalan növekedése és a szellemi proletárság fenyegető szaporodása ellen. A szellemi proletáriátus veszedelmes szaporodásával indokolták ez ideig a szellemi pályák folytonos, oktalan megnehezítését, az ügyvédi vizsgán elkövetett embertelenségeket, kegyetlenkedéseket, a főiskolákon a mérhetetlen buktatást és imo — most egyszerre szűk lett nekik Macedonia, az eddigi két egyetem helyébe hatot akarnak.

Szinte kacagtató az az ellentmondás, a mibe épen a jelenlegi kormány került. Az igazságügyminiszter jobb kezével benyújt egy javaslatot, melynek bevallottan egyik célja az ügyvédek számának apasztása és e célból jónak látja, hogy az ügyvédjelöltek közé valósággal drákói szigorral sujtson le, két évvel megnyújtja a gyakorlatot, — bal kezével pedig újabb hat egyetemet akar létesíteni.

Ugy látszik mégis van eset, a mikor a balkéz nem tudja, hogy mit csinál a jobb.

Ha helyén van újabb főiskola létesítése, az kizárólag az orvosi fakultáson van. Az egészségügy terén a viszonyok igazán elszomorítottak. Állandóan százzszámra várnak betöltésre a körorvosi állomások, — mert kevés az orvos. Itt igenis van teendő.

Minden nagyobb kórház mellett kellene orvosi tanfolyamról gondoskodni.

De még ennél is több teendő vár a kormányra a népoktatás terén. Ha ez a kormány mindenáron korszakalkotó reformokat óhajt a közoktatásügy terén végrehajtani, ne felülről kezdje az építést, — hanem alulról, a népiskoláknál, az ipariskoláknál.

Törvényhatósági közgyűlés.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága rendkívüli közgyűlését tegnap délelőtt a vármegyeház dísztermében Hailer János gróf főispán elnöklésével tartotta meg.

Elnöki megnyitó rendén a főispán bejelentette, hogy az utóbbi közgyűlés óta Dollny Róbertet és Tamás Pétert tb. főszolgabírnak nevezte ki. Szent-Királyi Andort pedig a belügyminiszter Hunyadvármegye főispánja mellé főispáni titkár minőségben beosztotta. Helyébe Kovácsy László közigazgatási gyakornok lépett. Gábos Dénes központba jött irnok helyébe Révész igazolványos altiszt volt kinevezve, de az állásáról lemondott s így Orbán Balázs bárót nevezte ki oklándi szolgabíró-sági irnoknak. Gálffy Kálmán székelykereszturi főszolgabíró a belügyminiszter hivatali állásától felfüggesztvén, főispáni hatásköréből kifolyólag, ideiglenesen Dr Pálffy Jenő tb. főszolgabíróval helyettesítette. Majd pár szóban megemlékezett a képviselőválasztások lefolyásáról. Békés munkásságra törekszik. Ha bárkinek sérelmei akadnak, itt a törvényhatósági közgyűlés termében igyekezzenek azt békés uton elintézni.

A tárgysorozat első pontját Dr Demeter Lőrinc székelyudvarhelyi járási főszolgabíró nyugdíjazása iránti kérése képezte. Tizenkilenc év óta szolgálja a vármegyét az 51 éves ember. A legelső fokon kezdte szolgálatát és szorgalmas, pontos munkásságával állandó közbecsülést vívott ki magának. A millénárius év beszámításával, 22 évi szolgálatot állapított meg a törvényhatósági bizottság és július hó 16-ától kezdődőleg, évi 2816 K nyugdíjat szavazott meg részére. Dr Lengyel József vármegyei tisztifőorvos bizonyítványa alapján, az állandó választmány javaslatát magáévá tette. A helyettesítésről a főispán fog intézkedni — ideiglenesen.

Az alispán által Mihályi Béla és Kakucs György részére utalványozott tüzoltótanfolyami segélyezést, valamint az erdőőrzési pénzalaphoz kölcsönzött 6000 K-át jóváhagyólag vették tudomásul azon megjegyzéssel, hogy a kölcsön ez évi november végéig visszafizetendő.

Fiatfalva, Szederjes és Magyarfelek községek népkönyvtár iránt be-

adott kérelmét a földmívelési miniszterhez pártolólág terjesztik.

Sajnálattal és mély szomorúsággal hallgattuk Lövete községi képviselőtestületének a községi takarékpénztár létesítése tárgyában hozott határozatra vonatkozó elutasító javaslatot. Megdöbbent az a rideg elutasítás, mellyel egy nagyobb alkotásra — bizonyosan teljes jóhiszeműséggel — vállalkozó község határozatát kezeltek. Csodálkozunk, hogy a törvényhatósági bizottság tagjai ezt szintén oly egyszerű vállalkozásnak tekintették, mint maga a vármegye tisztii ügyésze, aki az elutasító határozatot — mint az előadó Szabó Gábor tb. főjegyző is jónak látta megnevezni — koncipiálta. Azt kell higynünk, hogy a tisztii ügyész ezzel a nagyfontosságú kérdéssel behatóbban nem foglalkozott és magasabb szempontokat tekinteten kívül hagyott. Részünkről éppen ezért az oly ridegen elutasító határozatot s ezzel magának a nagyfontosságú eszmének elfojtását, nem helyeselhetjük és alkalomadtán arra még visszatérünk.

Lövete vágóhely felállítására, Székelyszombor 11,000 korona költségen felvétele, Oroszhegy községi pótdadó törlése, Kissolymos 6000 korona költségen felvétele, a bétai községi iskola államosítása, Szentábrahám ingatlan eladása, Muzsna község szabályozási alapjának felhasználása, Erked község faeladása, legeltetési díj hátralék törlése, valamint a községi elöljárók és képviselőtestületi tagok napidíjainak 2 koronáról 4 koronára felemelése, ugyancsak felhasználási díj hátralék törlése tárgyában hozott határozatait, Nyikómalomfalva, Kadicsfalva, Székelyszentkirály és Oroszhegy községek napirenden volt számadásait, miután azok ellen felelkezés nem érkezett be, számviteli megjegyzésekkel jóváhagyták.

Lövete, Vargyas, Székelyszáldobos, Homoródalmás husvágási szabályrendeleteit, tisztii főügyészi véleményezés végett, napirendről levették. Jánosi Gyula és társai firtosvár aljai lakosok felelkezését, melyet az ottani vízvezeték létesítése ellen adtak be, elutasították és a képviselőtestület határozatát emelték jogerőre. A községben egyetlen kut van és az ivóvíz feltétlenül szükséges.

Gáspár Pál fenyédi lakosnak a szentgyházasfalvi jegyzőválasztás megsemmisítésére vonatkozó újrafelvételi kérését elutasították.

Az erdélyi részti tanító-egyesületek szövetsége és a sárosmegyei ált. népevelő egyesület kéréseit alap hiányában irattárba helyezik.

Rava községnek Takács Józsefné ellen folytatott 7000 koronás perében új határozat hozatalát mondotta ki a közgyűlés.

Több tárgy nem lévén, főispán a közgyűlést felfüggesztette és néhány perc múlva a jegyzőkönyv hitelesítése után, berekesztette.

— A fővény jogtalan kiásása.

Fölmerült esetről kifolyólag elvi jelentőségű határozatban mondotta ki a földmívelésügyi miniszter, hogy a víz által a telekhez hordott fővény (homok) oly terméknek tekintendő, melynek jogtalan kiásása, elvitele az 1894. évi XII. törvények 93. szakaszának a) pontjába ütköző mezőrendőri kihágás.

Kossuth-párt felirata.

(1. folytatás.)

A teljesen kiépített önálló állami-ság elvi feltételei a következők:

Önálló hadsereg, a koronás király vezérlete és vezénylete alatt, amelyre a magyar király feltétlenül számíthatson akkor is, ha esetleg bármely tartományban a kifelé vonzódás erőre kapna. Önálló vámterület és önálló bank, amelyek kizárólag a magyar nemzet érdekét szolgálják, a magyar nemzet érdekei szerint alakulnak ki. Az önállóság ezen intézményei mellett jobban volna biztosítható a barátságos viszony felseged másik államával, amelyre őszintén törekszünk és amelyet főleg önállóságra való jogunk el nem ismerése és a mi ügyeinkbe való folytonos beavatkozási kísérletek zavarnak meg. És hatályosabban volna teljesíthető a pragmatika szankción alapuló kölcsönös védelmi kötelezettség is, amelynek hűségesen akarunk megfelelni.

Ámde jól tudjuk, hogy rendes és alkotmányos viszonyok közt az alkotmány teljes kiépítése csak fokozatosan törhető meg. A haladni, fejlődni, erősödni kívánó magyar nemzet haladása, fejlődése, erősödése útján egyetértve akar haladni királyával és nem fog elmulasztani semmit, hogy királyát meggyőzze arról, hogy a magyar állami önállóság és teljes nemzeti élet attributumainak fokozatos kiépítése egyúttal nagy dinasztikus érdeket is képez.

Ez okból mostani feliratainkat a fennálló közbizalmi törvények keretében akarjuk megállapítani és e keretben is keressük a megsegyzést felsegeddel, csupán azokhoz a követelményekhez ragaszkodva feltétlenül, a melyekről le nem mondhatunk a nemzet életérdekeinek veszélyeztetése nélkül.

Átérve ezek után a legmagasabb trónbeszéd egyes kijelentéseire, engedje meg felseged, hogy ne kövessük mondatról-mondatra azokat, a melyekben csupán egyes állami feladatok megjelölése foglaltatik, anélkül hogy felvilágosítást nyernénk arról az irányról, amelyben felseged kormánya a törvényhozási megoldásokat tervezi. Mindezeket illetőleg vegye felseged kegyesen azt az általános kijelentésünket, hogy midőn a tárgyak jelzésekül az alkotás terére fog lépni a kormány, lelkiismeretes mérlegeléssel fogunk járulni ahhoz, hogy az országgyűlés károsat nem, hanem minél több üdvöset és hasznosat alkosson.

Erdőteljesen fogjuk követelni, hogy a nemzeti szellem érvényesülése mellett a szociális gondolat is hassa át az összes alkotásokat, mert e kettőnek együttes érvényesítésétől várják a nemzet nagyságát és népünk boldogságát.

Abban a homályban, amely felseged kormányának szándékait a legtöbb kérdésre nézve még ma is eltakarja, ennél többet ez alkalommal nem mondhatunk. Tüzetesebben csak azokkal a kérdésekkel foglalkozhatunk, amelyek tekintetében a legmagasabb trónbeszéd egybevetve a kormány korábbi nyilatkozataival bizonyos irány felismerését engedi, vagy amelyekre nézve alattvalói és törvényhozói köteleességünknek tartjuk meggyőződésünket felseged előtt már most kifejtetni.

Készségesen közreműködünk abban, hogy az államháztartás terén a törvényes állapot mielőbb helyreálljon, de a költségvetésen kívüli helyzet huzamos időtartamáért felseged kormányát kell felelőssé tennünk, mely a helyett, hogy kormányra lépése után mindjárt és legelső sorban annak megszüntetésére iparkodott volna, az alkotmány szellemének és

írott törvényének ellenére, a mult országgyűlésnek előbb hosszú időre szóló elnapolását és azután feloszlását hozta felsegednél javaslatba.

Lelekiismeretes gondossággal fogunk mi is örködni az államháztartás egyensulya felett, helyeselni fogjuk az okszerű takarekosságot, mely nem vonja el a pénzügyi erőforrásokat a produktív céloktól az inproduktív kiadások dédelgetése végett. A pénztári készletek öregbítését csak az államháztartás folytonosságának biztosítására szükséges mértékben helyeselhetjük, de nem tartjuk megengedhetőnek, hogy ennél nagyobb összegek csekély kamatozás mellett elhelyezve, elvonassanak az állami feladatoktól, amelyek ellátására befolytak. Az állami jövedelmek fokozását azon mértékig, amelyet a modern állami és nemzeti élet igényeinek teljes kielégítése követel, csupán a pénzügyi és közgazdasági önállóság alapján tartjuk elérhetőnek; nem zárkozunk azonban el azoktól az intézkedésektől sem, amelyek útján a mostani megkötöttségi viszonyok mellett is öregbítethők az állam bevételei, feltéve, hogy azok a nép — és különösen a szegényebb néposztályok — terheinek súlyosbításával nem járnak, hanem az adózás alól kibuvó jövedelmekre alkalmazzák az egyenlő teherviselés elvét és fentartják, sőt továbbfejlesztik azt a szociális gondolatot, amely a mult országgyűlés által megszavazott és felseged által szentesített adótörvényekben már kifejezést nyert. Csak, ha ebben az irányban tökéletesebbet tud alkotni, nézhetjük el felseged jelenlegi kormányának azt a hibás lépését, hogy az említett törvények életbeléptetését épp azon részekben késlelteteti, amelyek a szegényebb néposztály terhein könnyítenek.

(Folyt. köv.)

Régi levelekből.

Rohamosan haladó, fejlődő korunknak újabb nemzedéke jóformán már alig ismer valarait régi társadalmi és állami intézményeinkből.

Mintegy nehéz kroskit henger a szántóföld kiálló nagy göröngyeit szétmorzsolja és elegyengeti a talaj felszínét: ugy elegyengették az 1848. évi törvények székely földünkön is a primor, primipilus, pixidarius és zsellér születésűek között a különbözőségeit.

Azonban a multakat is ismerni, megvan a vágy sokakban. Az én falusi iskolás pajtásaim fiai, unokái nem egyszer kértek, hogy írjak a mult időkől, hogy tudhassák mik történtek régebben a mi falunkban? Így említettem föl e lapok hasábjain a régi levelekből egyes eseteket.

A f. év február 20-án megjelent 15-ik számban a „Székely lólok diplomájá”-ból egyet magyar fordításban közölve valaki, ezt onnan átvette a „Magyarország” Különfélelevelének vezetője is. Megütköztem rajta, hogy a magyar történelemben csak annyi jártassága van, hogy 1610-ből Bethlen Gábornak tulajdonítja az eredeti közlő által „Gábor fejedelem”-nek írott kiadót.

Bethlen Gábor későbbi időben volt Erdély fejedelme, s volt rajta kívül még más Gábor nevű fejedelemünk is (Báthory Gábor).

Ugyan ezen felületesség eszembe juttatott egy másik esetet is, olvasván Pálmay József könyvét „Udvarhely vármegye nemes családai”-ról,

mely szerint Etédrol csak egyetlen családnak egyik, kevés tagot számlálóságát tüntette föl primipilusnak, s ezt is idegen helyről beszármozottnak és nem a valódi neven tünteti föl.

Adatait nem eredeti régi iratokból meríthette, mert az általam összegyűjtött nagyszámú régi iratok ezt másképen mutatják.

Az a család régi és család Etéden, csak a nyomasztó helyzet miatt egyes tagjai — házasság útján is egyik másik — más vidékre vonultak, de egy-két generáció után megint visszatértek Etédre, az ősi fészekbe.

A régi iratok azt is mutatják, hogy ugyanazon időben a székely családok egyes tagjai primipilusok lettek, mások pixidariusok, sőt elszegényedvén zsellérek s jobbágyoknak is említtetnek. Hanem azért atyafiak, rokonok voltak.

Igy pl. az országos levéltárban föltalált 1702. évi összeírás adatai szerint Etéden akkor 38 primipilus családban 61 egyén van név szerint primipilusnak fölemlítve, s így ottan vett jegyzeteimet hitelesebbnek kell tekintenem, mint a Pálmay úr könyvének erre vonatkozó adatait, melyeket nem tudom honnan merített.

Etéden a Szöcs Vencel birtokában van jelenleg is a Szöcs Marton és Szöcs János pixidariusok részére Bethlen Gábor erdélyi fejedelem által 1626 május 1-én kiadott primipilusi oklevél eredetije kutyabőrre írott, nagy függő pecséttel ellátva, ugyancsak Birtalan Elek birtokában van egy hasonló primipilusi oklevél ugyanazon napon, ugyanazon fejedelem által kiállítva Gyulafehérváron, Birtalan Pál, Birtalan János, Birtalan Mihály és Birtalan Balázs részére, s a nálam levő régi iratok szerint abban az időben mindkét családból még több tag van, a kik pixidariusnak irattak, míg nevezettek ez időtől kezdve már primipilusoknak irattak az egyes szerződéseken.

A Mária Terézia királyné rendelkezése 1771-ben Benkő Mihály a kolozmonostori convent levéltárából hivatalos másolatban kiadta 6 etédi ember kérésére ezek őseinek primipilusi oklevelét, melyek közül birtokomban van a Gedő Demeternek 1570 április 7-én második János (János Zsigmond) választott magyar király ez erdélyi fejedelem által kiadott oklevél másolata. Ugyanazon napon Kovács Jánosnak kiadott hasonló oklevele. Gedő István, Gedő Mihály és Gedő Pálnak 1591 április 7-én; 1594 novemberben (a nap kiolvashatatlan) Gagyi János, Gagyi Simó, Gagyi Márton, Gagyi György és Gagyi Gergelynek, Báthory Zsigmond erdélyi vajda által Gyulafehérváron kiadott primipilusi oklevele.

A Somodi, Simo, Kelemen, Imre családok részére is ugyanakkor adta ki Benkő Mihály a conventi levéltárból a primipilusi oklevél másolatokat, de ezeknek még nem juthattam birtokába.

Az országos levéltárban talált adatok szerint az 1636-ik év után 1640 körül Szentgerlicére telepedett Gagyi Péternek fiai: Gagyi György, Gagyi Mihály és Gagyi Péter 1668 május 14-én nyertek Apaffy Mihály erdélyi fejedelemtől primipilusi oklevelet s ugy látszik ebből lett a Pálmay ur könyvében az Etéden lakó szentgerliczei Gaghy család.

Az 1500-
levelet n

György
1808. ap
talos össz
s ebből
élő Gag
kivételév
Gagyi Gy
mazottja.

A régi
után küt
leánya m
„Mártha
nyára v
Evehessen
zalogba”.
utódja.

Az 15
született
és Gagyi
drabant,
említve n
zül sem

utolsó vo
rene, ki
aggregény
évben Et
ládból m
ken kívül
dör, Deák
Herczeg,
Lőrinczi,
Szabó c
utolsó is
halt vag
Bodó, B
Fancsali,
posi, Lite
Raphai, S

— Vár
varhely v
nap (bét
ház nagy
gyűlését.
legnagyobb
számadás

Uj álla
turon. A
miniszter
m á r t o n
tanároka
rius gimn
zódésből
nak neve
lag kinev
vette át.

— Vá
ban. A v
niszter E
tanfelügy
3. fokozat
értelméb
lékből áll
és egyide
Baranyav
Ernö bar
pedig Hor
ben áthel
ügyelő v
nak idejé
jelenleg
igen sok

— Áth
niszter A
járásbíró
mártoni

— Uj
igazságü
Sándor c
az oklan
kalmazot
jandó he

Az 1594-ik évben primipilusi oklevelet nyert 5 Gagyi nevű közül.

Györgynek a leszármazottjairól 1808. április 13-án a családfa hivatalos összeállítása birtokomban van, s ebből látom, hogy a most Etéden élő Gagyi nevének közül 2 család kivételével, a többi mind ennek a Gagyi Györgynek az egyenes leszármazottja.

A régi levelek átanulmányozása után kitűnt, hogy Simónak csak egy leánya maradt, s mikor kiházasította „Mártha“ nevű leányát, hogy „szoknyára való posztót és vágó tulkot vehessen“ két darab földjét „vetette zálogba“. A többinek nem maradt utódja.

Az 1570 és 80 közötti időben született Gagyi Máthé, Gagyi Balás és Gagyi Domokos (pixidarius, veres, drabant, lovaspuskás, muschetasnak említve más-más iraton) utódai közül sem él ma már a fiú ágon, az utolsó volt a Máthé dédunokája Ferenc, ki 1751-ben mint 78 éves aglegény említették. Az 1702-ik évben Etéden élt 38 primipilus családból ma már a fennebb említettek kivül csak a Bálint, Bekő, Bődör, Deák, Farkas, Gálffy, Gotthárd, Herczeg, Hodgyai, János, Király, Lőrinczi, Máthé, Péter, Piroška és Szabó család van képviselve. Ez utolsó is már csak 3 nőtaggal. Kihalt vagy eltávozott az Angyalosi, Bodó, Bodoki, Debreczeni, Dosa, Fancsali, György, Jozan, Kaesó, Kaposi, Literáti, Magyarországi, Mezei, Raphai, Sándor és Sebestyén család.

Gagyi Samu.

HIREK.

— **Városi közgyűlés.** Székelyudvarhely város képviselőtestülete holnap (hétfőn) d. u. 3 órakor a tanács-ház nagytermében tartja rendes közgyűlését, melynek főtárgysorozata legnagyobb részben a város zárszámadásait foglalja magában.

— **Új állami tanárok Székelykeresztúron.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Szolga Ferenc dr. Szentmártoni Kálmán és Péter Lajos tanárokat a székelykeresztúri unitárius gimnáziumhoz, a fennálló szerződésből kifolyólag, rendes tanároknak nevezte ki, illetve az államilag kinevezett tanárok létszámába vette át.

— **Változás a tanfelügyelői karban.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Ember János győrmegyei tanfelügyelőt a VII. fizetési osztály 3. fokozatába, az 1904. évi I. t.-c. értelmében megillető személyi pótlékból álló illetményekkel kinevezte és egyidejűleg eddigi minőségében Baranyavármegyébe; Kuliszeky Ernő baranyavármegyei tanfelügyelőt pedig Hontmegyébe eddigi minőségében áthelyezte. Mind a két tanfelügyelő vármegyénkől távozott annak idején előbbi állomáshelyére s jelenleg is jó emlékekkel gondolnak igen sokan itteni működésükre.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter Agyagási Sándor oklándi járásbírói irnokot a dicsőszentmártoni járásbíróihoz helyezte át.

— **Új ügyészségi megbízott.** Az igazságügyminiszter Dr Kulmann Sándor oklándi járásbírói jegyzőt az oklándi járásbírói mellett alkalmazott ügyészségi megbízott aljandó helyettesének rendelte ki.

— **Lelkigyakorlatok.** Csiksomlyón az idén is megtartották a róm. kath. lelkészek lelkigyakorlatát. Áronffy lazarista atya volt a vezetője. Majláth erdélyi püspök is résztvett. Többször szolt papjaihoz. Bezáró beszédében pedig három dolgot kötött lelkükre: 1. Kölesönös testvéri szeretetet és támogatást egymás iránt; 2. a szelid atyai bánásmódot a hívekkel szembe, hogy résztvevő szívvél inkább könnyűsének a hívek összekuszált helyzetén, mint a vélt sérelemből fakadó haragos indulatokkal rájuk nehezeden s állasuk terhével is mintegy nyomni őket; 3. a szesz italoktól való tartózkodást, mint az eredményes lelkipásztori munkálkodásnak példaerővel ható fontos eszközeit. Végül őszinte gyermeki bizalmat kér minden papjától s igéri, hogy ezentúl is önfeláldozó lelkének egész szeretetével fogja minden ol-tártestvérét támogatni, megpróbáltatások idején vigasztalni, örömeikkel, fájdalmaikkal szívéhez emelni. Vármegyénk területéről a következők vettek részt a szentgyakorlaton: Sebestyén Mózes alesperes-plebános Zetelakáról, Erődsi Dávid nyug. plebános Székelykeresztúrról, Kádár Mátyás lelkész Székelyvéczkéről, Kiss János plebános Farkaslakáról, Lajos Balázs plebános Bözödujfaluból, Mihály Domokos lelkész Atyhából, Simon Sándor plebános Küküllőfalváról, Szabó Dénes lelkész Bordsról, Tódor László s. lelkész Székelyudvarhelyről.

— **A gimnáziumi és reáliskolai oktatás egyesítése** címén Dr Garda Samu figyelemre méltó értekezést adott ki. Értekezése bevezetésében bizonyítja, hogy a nemzetiséglakt területék számára külön tanterv készítenő, a magyar vidékek középiskolái számára pedig egységes tanterv kell. Ha tervezete elfogadtnék úgy megszünnék az a nagy méltánytalanság, amely a reáliskolát éri a gimnáziummal szemben. Érdekesen és nagyon logikusan építi fel tervezetét, amely szerint a szakasportok szerint szétágazó középiskola nyújthatna egyedül a magyar ifjuságnak — egyének hajlama szerint azt a közkinccset, amelyet az életben, a haza javára legjobban értékesíthetnének. A mindvégig ügyes reformeszméket tartalmazó értekezés Budapestben, Pfeifer Ferdinánd könyvkereskedésében kapható.

— **A polgári önképzőkör közgyűlése.** A székelyudvarhelyi „Polgári Önképző és Segélyező-egylet“ folyó év július hó 24-én (vasárnap) d. u. 2 órakor az egylet nagytermében évi rendes közgyűlést tart, melyre az érdekeltek tisztelettel meghívottak. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Az 1909. évi zárszámadások megvizsgálása és az erre kiküldött bizottság jelentése s a felmentvény megadása. 4. Tiszviselők és választmányi tagok lemondása és újra választása. 5. Az 1910. évi költségeloirányzat előterjesztése és elfogadása. 6. Indítványok. Székelyudvarhely, 1910. július 14. Választmány.

— **A megsértett megyefőnök.** Hála Istennek nem nálunk történt. Itt sérelem nincs. Boldogok, kik a hatalom árnyékában terpeszkedhetnek és onnan pöfföghetnek a sovány kosztan élő, de önrzettel a haza

sorsa felett aggódó ellenzékiekre. Nálunk tehát dühöng a béke egészen a közjóra való semmit-tevésig. Itt nem üldöznek darabontokat, inkább azok pusztítják az 1848-as eszméket és híveit, kik ellenzéki jelöltre merészkedtek szavazni. De hát lesz ez majd másképpen is, ha minél előbb egytáborba sorakozik a vármegye függetlenségi érzelmű polgársága... Jelenleg a marostordai, illetve Marosvásárhelyi főispán országos hírű esetéről van szó. Urmánczy Nándor országgyűlési képviselő hozta ugyanis szóba az országgyűlésen Erődsy Sándor megyefőnök dolgát. Fejére olvasta, hogy az 1906. június 30-án tartott tiszti értekezleten hozott határozat megszegésével: „becstelenség nyilvánított cselekményt követett el. Az ügyet becsületbíróság elé vitték és most döntenek felette. Marostordavármegyében Erődsy kinevezése óta különben rendkívül izgatottak a kedélyek. Tavasz közgyűlést sem tartottak még. A legközelebbi közigazgatási bizottsági ülésen pedig Bethlen István gróf indítványára, a főispán eddigi ténykedése felett rosszalásukat és azoknak elítélését s ennek a főispán tudomására való hozatalát határozták el. A képviselőházi affér ügyében Dr Daniel Gábor, az oláhfalvi követ is egyik becsületbíró: Erődsy részéről.

— **A tejhamisító büntetése.** Felmerült esetből kifolyólag ítéletben mondotta ki a földmivelésügyi miniszter, hogy a ki tejet hamisít, más által hamisított tejet elad és lefőlözött tejet ezen minőség megjelölése nélkül hoz forgalomba, három rendbeli kihágást követ el és az összes büntetés szabályai szerint egy tételben kiszabott főbüntetéssel és minden kihágásra külön kiszabott pénz büntetéssel (mint mellékbüntetéssel) büntetendő. Az elévülést a tárgyalás és az ítélet kézbesítése közti időben az ítélet meghozatala félbeszakítja.

— **Hat faluban loptak a cigányok.** Csodálatosan türelmes a mi népünk. Meglopják és akkor is hallgat a helyett, hogy károsodását azonnal bejelentené a legközelebbi csendőrsőrn. Ha maga a csendőrség nem kutatná és valósággal ki nem ásná az eseteket, még a szemét is kilopnák népünknek a tolvaj cigányok. Igy történhetett meg, hogy Sándor György székelybethlenfalvai születésű téglavető, öccsével Sándor Domokossal sorra lopkodtak: Székelylengyelfalva, Székelyszenttamás, Ülke, Tibód, Méréfalva és még Oroszhegy községekben is. A mi kezük ügyébe került, azt feltétlenül ellopták s olcsó pénzen tudták rajta. Végre aztán ennyi káros közül Datki Lajos, aki a Szejke fürdőn van alkalmazva, szóba hozta kárait. Elpanaszolta a csendőrségnek, hogy többféle ruhajelét ismeretlen tettesek ellopták. Ily és Mihály őrsvezető és Kocsis Mihály csendőr azonnal hozzáláttak a nyomozáshoz s kiderítették hat község tolvajloít Sándor György és Domokos téglavető cigányok személyében. Az előbbi volt a főtolvaj, ki már 1902-ben 4 évi fegyházat „ült“. Az öccse pedig — állításuk szerint — örködött. Letartóztatták a tolvajokat s átadták a kir. ügyészségnek. A nyomozás rendén több jónévű falusi gazda és asszony neve is belekerült a bűnügyi aktákba. Azoké, kik a tolvajcigányoktól vásá-

roltak. A leglőbb árut különben a szentgyházafalvi országos vásáron értékesítették, de Fenyéden, sőt Udvarhelyt is vettek egyet-mást tőlük. Ebből az esetből jó lesz megjegyezni, hogy ha valakinél lopás történik, azt azonnal jelentse a csendőrségnek és a cigányoktól való vásárlásoktól óvakodjunk, mert könnyen megeshetik, hogy lopott holmit árusítanak. Ilyenkor természetesen a vevőt is megidézik a vizsgálóbíró-sághoz s ha beigazolást nyer, hogy tudva lopott holmit vásárolt akárki, egyenlő elbánásban részesül a tolvajjal.

— **Jogi vizsgákra való készülék megkönnyítése** Dr Dobó jogi szeminárium Kolozsvárt azok érdekében, akik hátralevő jogi vizsgáikat szeptember hónapban, avagy esetleg később akarják letenni, de Kolozsvárt szigorlatuk előtt csak rövid ideig tartózkodhatnak, tankönyveket helyettesítő s az összes szigorlati kérdéseket felőlelő jegyzeteit már most kikölcsönzi, az illetőket szigorlatuk előtt pár napi rekapituláló kurzuson előkészíti s többszöri próbaszigorlaton az egész anyagból kikérdezi. Aki jogvégezett, azt három hónap alatt doktorátushoz juttatja az intézet, mely a kolozsvári összes jogi vizsgákra előkészíti. Tanrendszert és működését ismertető könyvet „Tájékoztató a jogi szemináriumról“ díjmentesen megküldi.

Méhészet.

Az udvarhelyvármegyei méhészet egyesületéről.

Szám: 143—1910.

MEGHÍVÓ.

Az udvarhelyvármegyei méhészet egyesület folyó hó 26-án (kedden) d. e. 10 órakor Székelyudvarhelyen a vármegyei ház kistermében választmányi gyűlést tart, melyre az egyesület választmányi tagjait, valamint a kiállítás és a nemzetközi kongresszusra jelentkező tagokat tisztelettel meghívja az elnökség.

Tárgysorozat:

1. Az etédi vándorgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése.
2. Az ezen gyűlésen elfogadott határozati javaslatok és a m. kir. földmivelésügyi kormányhoz küldendő felirat tárgyalása.
3. Az értékesítő osztály szervezésére vonatkozó további intézkedések tárgyalása.
4. A kiállítás és a nemzetközi kongresszusra való felutazás idejének és módjainak végleges megállapítása.
5. Titkári bejelentések az egyesületi ügymenetéről és enek kapcsán új tagok felvétele.
6. Indítványok.

Székelyudvarhely 1910. évi július hó 12-én.

Kérjük a kiállításra és vándorgyűlésre jelentkező egyéneket, sziveskedjenek a választmányi gyűlésen okvetlen megjelenni s a kedvezményes vasuti jegy, jelvény és kiállítási, vándorgyűlési tagsági jegy megváltása címén 3 koronát a titkárnak jefizetni. A jelentkezők száma az időig 54. További jelentkezőket csak a gyűlés napjaink fogadhatunk el.

Egy jó karban levő

kerékpár olcsó árban megvételre kerestetik. Cím: e lap kiadóhivatalában.

4051—1910. tkvi. szám.

Hirdetmény.

Lókod közseg telekkönyvi birtokszabályozása s ezzel kapcsolatosan az ehhez tartozó lóközi 25. tkvi legelő és h.-sztmártoni H. r. I. tkvi térbükk nevű erdő arányosítása következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. XXIX. t. c. és az 1889. évi XXXVIII. t. c., 1891. évi XVI. t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892. évi XXIX. t. c. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatott.

Ez azzal a felhívással tétetik közé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15. §-a, pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889. XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891. XVI. t. c. 15. §-b. pontja alapján ezkközölt bejegyzések, vagy az 1886. XXIX. t. c. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis 1911. évi január hó 20. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat.

2. hogy mindazok, akik az 1886. XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak esetében — ideértve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánják, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1911. évi január hó 20. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz

nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog.

3. hogy mindazok akik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nem különben azok, akik az 1. és 2. pontban közzített eseteken kívül az 1892. XXIX. t. c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve végik — ideértve azokat is akik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1911. évi január 20. napjáig bezárólag nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után az átalakításkor közbejött téves bevezetésekből származó harmadik személyek jöbízemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvényrendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogának sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adták át, hogy amennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtának az eredetiek a tkvi hatóságnál átveszik.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság
Okland, 1910. évi június hó 30. án.
Dr. Földes Miklós s. k. kir. albiró.
«A kiadvány hitelűl.»

Teutsch Károly
kir. telekkönyvvezető.

Eladó ház Székelyudvarhelyt,
Bálint-utca 7 sz. a.
Értekezni ugyanott lehet.

Művelt és okos ember nagy súlyt helyez a fogapolásra, mert annak elhanyagolása nemcsak szépséghiba, hanem egyben undorító szagot ad a eheletnek. Szakorvosok egyöntetű véleménye szerint a beteg fog további romlását megakasztja a száj üregét szagtalanná a fogakat gyönyörűen fehériti Sztraka féle

Menthol fogszappan. Kapható gyógyszerárakban 1 koronáért. 3 darabot bérmentve küld 3 koronáért Sztraka gyógyszerész Mohol. Székelyudvarhelyt kapható Nagysolymossy Koncz Ármin és Solymossy János örökösei gyógyszerárakban.

A mortizáe iós tisztviselői kölesön ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. Ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége”.
KOLOZSVÁR
Terenc József-ut 7. a szám.
Válaszbélyeg csatolandó.

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornagy kereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Cseplőgép eladás. Egy 410-erjű, verőleces, teljesen üzemképes magyar gyártmányu cseplőgép új találmányu herefejűvel együtt más vállalat miatt eladó. Megtekinthető Gedeon Ignác gépésznél Magyarhermányban (pósta nadybacon), ki a vevőt esetleg a gép szak szerű kezelésébe is beoktatja. A gép üzemkőzben is eladó

Szép keresetre lehetnek szertnök, kik házi munkájuk közepette, avagy egész nap csipkehorgolással foglalkozni óhajtanak. Bővebb felvilágosítást levélbeli megkeresésre nyújt: Stern Árminné, Branyieskán (Hunyed megye).

B O R I

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányu diszlevélpapírok. Ezeket kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász- Képes levelezőlapok 20-féle helybeli felvétel, levélpapírosok stb. Nagyválaszték tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Allandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok.

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETECH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súlyú és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemez-papírok minden sulyban. Hangjegypapírok. Sorvezetők.

Írókártyák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépírási és rondírási minták. Olesó legyező-faldiszkek, klozetpapírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénzes-erszények, okmány és írománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olesó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárak, disztollszárak. Írók, fekete, színes és másoló-írók, notes-írók, csavarírók (crayonok), zsebironok, csavaríronbetétek, íróvédők, íróhegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fájelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sipok és ocarinák. Monogramok fehérnemű és levélpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, érdeszkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcs és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg szegek, kapcsok stb.